เครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์

นางสาวศิริเมษ กลีบแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION NETWORK OF ORGANIC JASMINE RICE'S FARMERS IN ORGANIC AGRICULTURE PROJECT, SURIN PROVINCE.

Miss Sirimes Kleebkaw

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Development Communication
Department of Public Relations
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

510444

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์
โดย	นางสาวศิรเมษ กลีบแก้ว
สาขาวิชา	นิเทศศาสตรพัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ เปรมศีรีรัตน์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ สตะเวทิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ เปรมศีรีรัตน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ สมเป็น)

ศิริเมษ กลีบแก้ว: เครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ (COMMUNICATION NETWORK OF ORGANIC JASMINE RICE'S FARMES IN ORGANIC AGRICULTURE PROJECT, SURIN PROVINCE.) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์, 309 หน้า.

การศึกษาวิจัยเรื่อง "เครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ลักษณะเครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ กระบวนการสื่อสารระหว่างเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ กับหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน และปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการร่วมกับการสังเกตการณ์ ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. **ลักษณะเครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์** ประกอบไปด้วย 2 เครือข่ายหลักๆ ได้แก่ 1. **เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์** มีลักษณะภายในของเครือข่ายประกอบไปด้วย (1.) เกษตรกรที่รวมกลุ่มแบบเป็นทางการ (2.) เกษตรกรที่รวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (3.) เกษตรกรที่เป็นเกษตรกรรายย่อย ซึ่งสามารถจัดประเภทเครือข่ายได้ 4 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายในเชิงพื้นที่ เครือข่ายในเชิงประเด็นที่สนใจร่วม เครือข่ายในเชิงวิชาชีพของสมาชิกกลุ่ม เครือข่ายในเชิงระดับความเชื่อมโยง และรูปแบบการสื่อสารภายในเครือข่าย โดยดูจากทิศทางการไหลของข้อมูล ที่เกิดขึ้นในภายในเครือข่าย ได้แก่ การสื่อสารแบบวงล้อและการสื่อสารแบบทุกช่องทาง 2. **เครือข่ายคณะทำงานโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์** มีลักษณะภายในเครือข่ายหรือองค์ประกอบภายในเครือข่าย ประกอบไปด้วย (1.) กลุ่มแกนนำเครือข่ายคณะทำงาน (2.) กลุ่มสมาชิกเครือข่ายคณะทำงาน (3.) กลุ่มพันธมิตรของโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งสามารถจัดประเภทเครือข่ายได้ 2 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายในเชิงประเด็นที่สนใจร่วมและเครือข่ายในเชิงลักษณะภาคีที่ร่วมในเครือข่าย รวมทั้งรูปแบบการสื่อสารภายในเครือข่าย โดยดูจากทิศทางการไหลของข้อมูล ที่เกิดขึ้นในภายในเครือข่าย ได้แก่ การสื่อสารแบบวงล้อและการสื่อสารแบบลูกโซ่

2. **กระบวนการสื่อสารระหว่างเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ กับหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน** พบว่า ประเด็นการสื่อสาร มีทั้งหมด 5 ประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ 1.) ประเด็นด้านการประชาสัมพันธ์ 2.) ประเด็นด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 3.) ประเด็นด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 4.) ประเด็นด้านการตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 5.) ประเด็นด้านการติดตามประเมินผลโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์

3. **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์** ซึ่งแบ่งออกปัจจัยออกเป็น 2 กลุ่ม 1.**ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่** ได้แก่ 1.) ปัจจัยด้านโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ อย่างเช่น ผู้บริหารและนโยบาย, การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายคณะทำงาน, กลยุทธ์ในการจูงใจให้เกษตรกรมาเข้าร่วมโครงการฯ 2.) ปัจจัยด้านเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ อย่างเช่น การพึ่งพาตนเองในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต, การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกภายในเครือข่าย, การให้ความร่วมมือของเกษตรกรต่อกฎระเบียบและกิจกรรมของโครงการฯ 3.) ปัจจัยด้านชุมชนและบริบทแวดล้อม อย่างเช่น ความปลอดภัยจากสารเคมีและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย, กระแสความตื่นตัวของผู้ประกอบการและผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ และ 2. **ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงอยู่** ได้แก่ 1.) ปัจจัยด้านโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ อย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร, เจ้าหน้าที่ไม่พอต่อจำนวนเกษตรกรและขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง 2.) ปัจจัยด้านเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ อย่างเช่น เกษตรกรยังยึดติดอยู่กับการใช้สารเคมีในการทำนาและยังไม่เห็นประโยชน์ของการปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์, เกษตรกรยังไม่เข้าใจในเรื่องของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์, เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาข้าวได้ 3.) ปัจจัยด้านชุมชนและบริบทแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ภาควิชา.....การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต.....ศิริเมษ กลีบแก้ว.....

สาขาวิชา.....นิเทศศาสตรพัฒนาการ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2551.....

508 47480 28 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: COMMUNICATION NETWORK / COMMUNICTION PROCESS / FACTOR / ORANIC ARGICULTURE / SURIN PROVINCE

SIRIMES KLEEBKAW : COMMUNICATION NETWORK OF ORGANIC JASMINE RICE'S FARMES IN ORGANIC AGRICULTURE PROJECT, SURIN PROVINCE.

ADVISOR : ASSOC. PROF.UBOLWAN PREMSRIRAT, 309 pp.

Studies on. "The communications network of organic jasmine rice's farmers, Organic agriculture project, Surin province are used for the study : Nature of network communications of organic jasmine rice's farmers, Organic agriculture project, Surin province. Communication process between the network of organic jasmine rice's farmers with government agencies and private organizations, and Factors affecting survival of the network of organic jasmine rice's farmers. A research quality were collected by means of document study, In-Depth interviews, and informal interview with the observation results shown below.

1. Appearance of network communications of organic jasmine rice's farmer, Organic agriculture project, Surin province have found that 2 major networks. Including : **1. Network of organic jasmine rice's farmers, Organic agriculture project, Surin province.** The nature of the internal network consists of the (1.) Formal Farmer's group (2.) Non-formal Farmer's group (3.) Farmers are small farmers. This network can be classified 5 types : Network-oriented area, Network-oriented issues of interest in joint, Network-oriented professional groups, Network connection-oriented level linked. And communication patterns within the network. The view from the direction of flow of information. That occur within the network including Wheel Network and All Channel Network. **2. Network of working organic agriculture project, Surin province.** Characteristics within a network or network element within the assembly (1.) Major network team (2.) Member networks work (3.) An alliance of organic agriculture project, Surin province. This network can classify 2 types : Network-oriented issues of interest in joint and Network-oriented nature Parties participating in the network. And communication patterns within the network. The view from the direction of flow of information. That occur within the network including Wheel Network and Chain Network.

2. Communication process between the network organic jasmine rice's farmers, Organic agriculture project, Surin province with government agencies and private organizations have found that all 5 of the communication issues related to manufacturing processes, organic jasmine rice : 1.) Public projects Promote 2.) Production of organic jasmine rice 3.) Certification Standard of organic agriculture 4.) Marketing organic jasmine fragrant rice 5.) Monitoring Assessment in organic agriculture Project, Surin Province.

3. Factors that affect survival of the network organic jasmine rice's farmers, Organic agriculture project, Surin province. This factor is divided into 2 groups : **1. Factors that affect survival include** 1.) Factors of organic agriculture project, Surin province, such as Administrators and policy, Coordination and collaboration between agencies is a network of working, Strategies to motivate farmers to participate in the project. 2.) Factors in network jasmine rice's farmers, such as The dependence on self-production cost reduction, Participation between members within the network, The Cooperation of farmers and the regulatory activities of the project. 3.) Environmental Factors, such as Context and Community safety chemical consumption and food security, Train operators and watchful of consumers and organic agriculture. **2. Factors that impede survival include** 1.) Factors of organic agriculture project, Surin province, such as Change management and policies inconsistent with the needs of farmers, Not enough staff to enhance the number of farmers and lack of continuity. 2.) Factors in network jasmine rice's farmers, such as Organic farmers like to seize on the use of farm chemicals and do not see the benefits of growing organic jasmine rice, Farmers are not on the standard organic agriculture, Farmers can not set the price of rice. 3.) Environmental Factors, including community context and environment unfavorable to grow organic jasmine rice.

Department: ..... Public Relations..... Student's signature..... Sirimes K. ....

Field of study: ...Development Communication..... Advisor's signature..... Ubolwan .....

Academic Year: ..... 2008.....

กิตติกรรมประกาศ

"...ผู้วิจัยขออุทิศความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้กับ อาจารย์วีระศักดิ์ ประพิตรภา หนึ่งกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ที่ผลักดันให้ผู้วิจัยได้จัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ถึงแม้ว่าวันนี้ท่านไม่ได้มีโอกาสได้เปิดอ่านวิทยานิพนธ์เล่มนี้แล้ว..."

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์หลายๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ สตะเวทิน ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ต่อผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ สมเป็น กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยที่กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำตลอดช่วงเวลาของการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ท่านพูลศักดิ์ ประณุทนรพาล และท่านเกษมศักดิ์ แสนโภชน์ และอดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ท่านวีระ ศรีวัฒนตระกูล รวมทั้ง คุณชวาล เย็นเสมอ คุณวิจิตร ชูวา คุณดำรง สอนตะคุ คุณสมศักดิ์ ไกรรักษ์ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลและสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดสุรินทร์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์ ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. สุรินทร์ จำกัด (สกต.) และสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ เพื่อมาจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ พี่ๆ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาในการออกปฏิบัติการในทุ่งนามาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ และยังกรุณาทำอาหารในมื้อเที่ยงให้ผู้วิจัยได้รับประทานระหว่างเก็บข้อมูล รวมทั้งข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นยังเป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์ชีวิตที่ดียิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะ อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้มอบศาสตร์ความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์แก่ผู้วิจัย ขอบคุณเพื่อนๆ นิเทศศาสตร์พัฒนาการ รุ่นที่ 30 ที่ร่วมเรียนร่วมทำกิจกรรมและแบ่งปันประสบการณ์ตลอดระยะเวลา 2 ปี เพื่อนๆ ภาควิชาสังคมวิทยาฯ รุ่นที่ 35 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อนๆ พี่ๆ กลุ่มช่างภาพ และเพื่อนๆ ที่สุรินทร์ทุกคน สำหรับมิตรภาพ การให้กำลังใจ ความห่วงใยที่มีให้กันเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอบกราบขอบพระคุณทุกๆ ท่านในครอบครัวกลีบแก้วและครอบครัวปรางค์ชัยกุล ที่ให้ทุกสิ่งและเป็นทุกอย่างให้กับผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งจังหวัดสุรินทร์ บ้านเกิดอันแสนอบอุ่นในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ปัญหานำวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย และเครือข่ายการสื่อสาร	12
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร	30
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา	47
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม	51
แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และข้าวอินทรีย์	57
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร และผู้นำกลุ่ม	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79

หน้า

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย 87

รูปแบบการวิจัย 87

กลุ่มเป้าหมาย 88

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 91

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 92

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 93

การวิเคราะห์ข้อมูล 97

การนำเสนอข้อมูล 98

บทที่ 4 ผลการวิจัย 99

ส่วนที่ 1: ข้อมูลเบื้องต้น 100

- ข้อมูลพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 100

- ข้อมูลโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ 104

ส่วนที่ 2 : ผลการวิจัย 128

- ลักษณะเครือข่ายการสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูก
ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ 128

- กระบวนการสื่อสารระหว่างเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูก
ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์
กับหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน 159

- ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูก
ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ 196

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 229

สรุปผลการวิจัย 230

อภิปรายผลการวิจัย 246

หน้า

ข้อเสนอแนะ..... 278

รายการอ้างอิง..... 281

ภาคผนวก..... 292

ภาคผนวก ก..... 293

ภาคผนวก ข..... 301

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 309

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	เกษตรอินทรีย์ต่างกับเกษตรเคมีอย่างไร.....	3
ตารางที่ 2	ผลการดำเนินงานของ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์	114
ตารางที่ 3	ประเด็นการสื่อสารในกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ ปีการผลิต 2551 / 2552.....	160

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1	เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่ (Chain Network)	21
ภาพที่ 2	เครือข่ายการสื่อสารแบบตัววาย (Y Network)	21
ภาพที่ 3	เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ (Wheel Network)	21
ภาพที่ 4	เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม (Circle Network)	22
ภาพที่ 5	เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง (All Channel Network)	22
ภาพที่ 6	ล่าม สะพาน ผู้ปลีกวิเวก คู่ปลีกวิเวก	26
ภาพที่ 7	ผู้ควบคุมข้อมูล ดาวเด่น คบขอบข่าย	27
ภาพที่ 8	การสื่อสารทางเดียวในแนวดิ่ง	28
ภาพที่ 9	การสื่อสารในแนวระนาบ ทั้งแบบทางเดียว – สองทาง	28
ภาพที่ 10	ทิศทางการไหลของข้อมูลในเครือข่าย	29
ภาพที่ 11	ลักษณะการแพร่กระจายของข้อมูล	29
ภาพที่ 12	ภาพแสดงองค์ประกอบของการสื่อสาร	31
ภาพที่ 13	แบบจำลองการแพร่กระจายข่าวสารสองขั้นตอน / สองจังหวะ	37
ภาพที่ 14	แผนที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	101
ภาพที่ 15	โครงสร้างการดำเนินงานของ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ ปีการผลิต2551/2552	118
ภาพที่ 15	โครงสร้างการดำเนินงานของโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ ปีการผลิต 2551/2552 (ต่อ)	119
ภาพที่ 16	ตราสัญลักษณ์แบรนด์จังหวัดสุรินทร์	124
ภาพที่ 17	สัญลักษณ์แบรนด์จังหวัดสุรินทร์ (Surin Mascot) คือ ช้าง พ่อ แม่ ลูก	124
ภาพที่ 18	ภาพโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสุรินทร์ ปี 2551	125

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 19	ลักษณะเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ ปีการผลิต 2551/2552 (เขตอำเภอเมือง).....	141
ภาพที่ 20	ลักษณะเครือข่ายคณะทำงานโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์.....	158
ภาพที่ 21	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์.....	164
ภาพที่ 22	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นการรับสมัครเกษตรกรผ่านทางสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์.....	167
ภาพที่ 23	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. สุรินทร์ จำกัด (สกต.).....	168
ภาพที่ 24	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการอบรมและส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์.....	172
ภาพที่ 25	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการอบรมและส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ของ สกต.	173
ภาพที่ 26	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เป็นพันธมิตรกับศูนย์ปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์.....	175
ภาพที่ 27	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เป็นพันธมิตรกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์.....	177
ภาพที่ 28	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์.....	179
ภาพที่ 29	สื่อเฉพาะกิจเรื่องการเปิดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์.....	179
ภาพที่ 30	การเข้าตรวจแปลงของเจ้าหน้าที่จากโครงการเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์.....	182
ภาพที่ 31	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ในขั้นตอนการตรวจแปลงนา.....	183

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 32	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ในขั้นตอนการตรวจแปลงนา ของเจ้าหน้าที่ตรวจแปลงนาจาก สกต.	184
ภาพที่ 33	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ของโครงการเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์	186
ภาพที่ 34	การมอบใบประกาศให้แก่เกษตรกรผู้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปี 2551/2552	187
ภาพที่ 35	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์	189
ภาพที่ 36	การซื้อ-ขายข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรกับสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. สุรินทร์ จำกัด (สกต.)	189
ภาพที่ 37	บรรจุภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่แปรรูปเป็นข้าวสารจากสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. สุรินทร์ จำกัด (สกต.)	190
ภาพที่ 38	กระบวนการสื่อสารเกี่ยวกับประเด็นด้านการติดตามประเมินผล	194
ภาพที่ 39	กิจกรรมที่สนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	204
ภาพที่ 40	ตลาดนัดสีเขียว ทุกเช้าวันเสาร์ บริเวณสวนสาธารณะจังหวัดสุรินทร์	205
ภาพที่ 41	สถานีเกษตรอินทรีย์สุรินทร์	205
ภาพที่ 42	วันข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มหกรรมผ้าไหมสุรินทร์	206
ภาพที่ 43	ปัจจัยการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่เหลือจากการเกษตรอื่นๆ	209
ภาพที่ 44	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการช่วยกันตากข้าวที่ได้หลังจากเก็บเกี่ยว	217
ภาพที่ 45	ตราสัญลักษณ์ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) สำหรับใช้ติดในฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	220